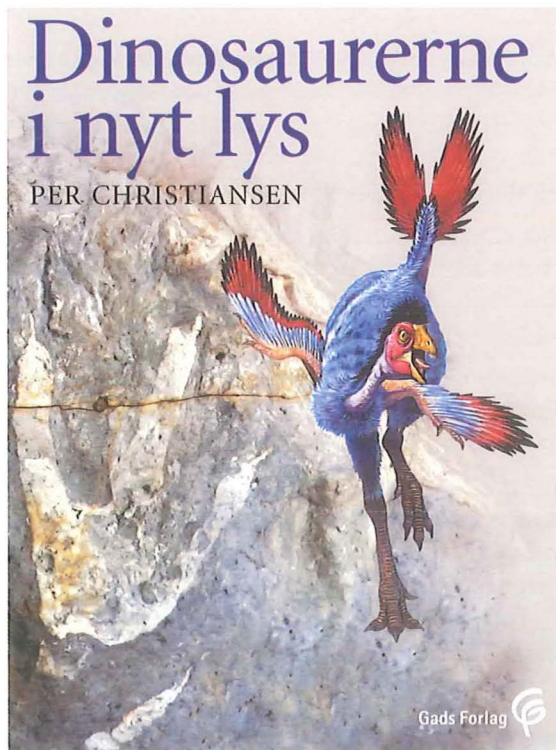

ANMELDELSE:

Dinosaurerne i nyt lys, Per Christiansen, 279 sider, Gads Forlag

'I stedet for store, sløve krybdyr skal man tænke på dem som overvejende små, aktive, ofte endda varmlødede, mere eller mindre fjerklædte dyr. Nogle af dem er faktisk forløbere for vore dages fugle. Denne opfattelse har da også helt overtaget videnskabens verden, men i mange populære fremstillinger trives det forældede billede fortsat. Bare ikke i denne bog!. Med den udkommer for første gang en dansksproget, videnskabeligt funderet bog, der viser dinosaurerne som videnskabsfolkene faktisk ser dem.'
Per Christiansen - citat fra indledningen.

Bogens forside.

Indenfor de seneste år er der indenfor videnskaben sket en eksplosion i vores viden omkring dinosaurerne. En viden som kun langsomt er ved at sprede sig fra den videnskabelige litteratur og ud i populærlitteraturen.

Hidtil har der på det danske marked kun været meget populære uvidenskabelige bøger om dinosaurer, og da disse bøger er oversættelser af ældre engelske bøger, er den viden de repræsenterer ikke kun forældet, men i også i mange tilfælde direkte forkert. På baggrund af dette er der ingen tvivl om, at *'Dinosaurerne i nyt lys'* udfylder et hul i den danske dinosaurlitteratur.

Bogen begynder med en historisk gennemgang af dinosaurforskningens historie, med gode beskrivelser af alle de vigtigste fund og personer gennem tiden. I forlængelse af de første spæde notitser om underlige store knogler fra

ukendte kæmpedyr i 1677, læser man om Sir Richard Owen, der i 1842 oprettede gruppen Dinosauria og navngav en række af de mest kendte former som *Iguanodon*, og kapitlet slutter med de allernyeste revolutionerende fund af små fjerede rovdinosaurer fra Kina.

Dernæst følger et kapitel der giver en generel introduktion til dinosaurerne som dyregruppe, herunder anatomi, biologi o rekonstruktioner af den verden de levede i, og selvfølgelig en diskussion af det evigt tilbagevendende spørgsmål om, hvorvidt de var varmlodede eller koldblodede. I dag er der overvejende enighed blandt forskere om, at dinosaurerne var varmlodede, da alle træk i deres anatomi tyder på det. Den eneste måde at bevise det på, involverer dog en tidsmaskine og en frygtløs palæontolog med et stort termometer.

Efter disse to indledende kapitler bliver hver hovedgruppe af dinosaurer gennemgået gruppe for gruppe. De første kapitler omhandler gruppen af Ornithischier (fuglebækken), der opdeles i tre undergrupper, Thyreophora, de pansrede øgler hvorfra *Stegosaurus* er en af de mest kendte, Marginocephalia, 'kraveøglerne' som *Triceratops* og Ornithopoderne, hvor *Iguanodon* og hadrosaurene er de mest kendte. Den anden hovedgruppe er Saurischierne, (øglebækken), der omfatter prosauropoder, de gigantiske sauropoder, rovdinosaurer og fugle. Prosauropoderne er en gruppe, der traditionelt har været regnet som stamform for de rigtige sauropoder, men den nyeste forskning viser, at de faktisk er en selvstændig gruppe. Desuden er gruppen nok den gruppe af dinosaurer, der er blevet hyppigst oversat i den populærvideenskabelige litteratur, da de hverken er specielt store eller har set særligt frygtindgydende ud. Sauropoderne var de største dyr, der nogensinde har gået på landjorden, hvor *Argentinosaurus*, hvis ryg hvirvler alene var 135 centimeter i højden, og hvis lårben var 2,5 meter langt, var den absolut største med en anslået total længde på 35 meter og 7 meter over ryggen.

Mest spændende er dog de to kapitler om rovdinosaurer, da det er indenfor denne gruppe, at de nyeste og mest opsigtsvækkende fund er gjort. Eksempelvis er det nu ikke længere muligt at skelne klart mellem, hvad der er fugle i traditionel forstand, og hvad der er rovdinosaurer. I Kina er der således fundet en række små rovdinosaurer, (dromaeosaurer, oviraptorosaurer og troodonter), hvis skeletter ikke bare er utroligt fuglelignende, men hvis kroppe også var dækket af fjer, ligesom de havde lange faner af fjer på armene og halen. Enkelte former har måske endda været i stand til at flyve!

Alle dinosaurgrupper der omtales i bogen, er illustreret både med minutiøst videnskabeligt korrekte skeletsilhuetter af den amerikansk palæontolog Gregory Paul og i flotte, meget farverige og livagtige rekonstruktioner fra den spanske palæo-illustrator Luis Rey.

Bogen er skrevet i et let læseligt og uhøjtideligt sprog, og selv om den indeholder et væld af tekniske fagtermer, bliver de alle forklaret i teksten og vist på små illustrative figurer, når de bliver nævnt. Nederst på hver side i bogen er der endvidere en stiliseret geologisk lagsøjle, så man hele tiden kan holde sig orienteret om, hvornår de forskellige dyr levede i forhold til hinanden.

Derudover er der i mange af passagerne indflettet små lune bemærkninger og anekdoter, der gør teksten mere levende at læse. At der gøres så meget ud af at forklare de enkelte fagtermer, er en af bogens store styrker, og den bør nå ud til et langt bredere publikum, end videnskabelige bøger normalt gør.

For at teste bogens tilgængelighed for ikke-fagfolk, lod jeg en biologilærer fra folkeskolen give sin vurdering af bogens tilgængelighed. Hans vurdering var, at bogen nok var for svær til at bruge i folkeskolen, men at den med fordel ville kunne bruges fra gymnasiet og opefter.

Det eneste, jeg som fagmand har at udsætte på bogen, er at der ikke er nogen referenceliste til alle de oplysninger man får. Det ville øge dens værdi som videnskabeligt opslagsværk betydeligt. Bagest i bogen er der dog en fyldig liste over de fleste større udenlandske hovedværker om dinosaurer.

Det store spørgsmål er nu: lever bogen så op til, hvad den lovede i indledningen? Ja, det må den siges at gøre. Den repræsenterer for øjeblikket den mest opdaterede viden omkring dinosaurer, man kan få. Selv om den er skrevet som en lærebog med mange latinske navne og fagtermer, er den absolut tilgængelig for den dinosaur-interesseret lægmand. Og hvad så med børnene: Anmelderens egen erfaring er, at man aldrig skal undervurdere børns evne til at tilegne sig svære latinske dinosaurnavne, hvis de virkelig brænder for emnet.

Jesper Milàn